

Број: 01/2,02/2-28-422/13
Сарајево, 26. 11. 2013.

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 06. 11. 2013

Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga

ИНФОРМАЦИЈА

о одржаној стручној дебати о теми:

„Обавезе Босне и Херцеговине у примјени правне тековине Европске уније у сектору енергетике према Споразуму о енергетској заједници“,

Сарајево, 26. новембар 2013. године
(Плава сала IV спрат, 10.00 часова)

Стручну дебату су заједнички организовале Комисија за спољне послове Представничког дома и Комисија за спољну и трговинску политику, царине, саобраћај и комуникације Дома народа ПСБиХ.

Стручном дебатом су предсједавали: Мирза Кушљугић, предсједavajuћи Комисије за спољне послове Представничког дома, Стјепан Крешић, први замјеник предсједavajuћег Комисије за спољну и трговинску политику, царине, саобраћај и комуникације Дома народа.

Од чланова Парламентарне скупштине дебати су још присуствовали: Анте Домазет, Нермина Заимовић-Узуновић, Младен Иванковић Лијановић и Александра Пандуревић, посланици у Представничком дому ПСБиХ.

У име Делегације Европске уније у БиХ дебати је присуствовао: Ренцо Давиди, замјеник шефа Делегације Европске уније у БиХ, те Амела Ибричевић, политичка савјетница, и Саша Рајачић, савјетник за медије у Делегацији ЕУ у БиХ.

У име Секретаријата Енергетске заједнице у Бечу присуствовао је Јанез Копач, директор Секретаријата, и Барбара Јаксова, службеник за комуникације.

Остали присутни: Јосип Долић, извршни директор Независног оператора система (НОС), Мирсад Салкић, предсједavajuћи, Никола Пејић и Милорад Тушевљак, чланови Државне регулаторне комисије за електричну енергију (ДЕРК), Ристо Мандрапа, предсједник, Ђулизара Хаџимустафић и Санела Покрајчић, чланови Регулаторне комисије за енергију у ФБиХ (ФЕРК), Един Заметица, предсједник Радне групе Регулаторног одбора Енергетске заједнице (ДЕРК), Мубера Бичакчић и Бошко Кењић, шефови одсека, Адмир Софтић, савјетница, и Милан Папаз, стручни сарадник у Министарству спољне трговине и економских односа БиХ, Биљана Грујић, први секретар у Министарству иностраних послова БиХ, Дарко Прањић, шеф одсека у Федералном министарству енергије, рударства и индустрије, Младен Штака, члан и замјеник предсједника

Регулаторне комисије за енергетику РС (РЕРС), Огњен Марковић, директор, и Мак Каменица, замјеник директора пројекта USAID-REAP, Неђо Капетина, невладин сектор и Нијаз Диздаревић, савјетник у Енергетском институту Хрвоје Пожар из Загреба, и повремени старији експерт за техничка питања на пројекту ЕУ "Израда законодавног оквира за електричну енергију у Босни и Херцеговини у складу са правном тековином Европске уније".

Дебати су присуствовали и: Ненад Пандуревић, секретар, и Добринка Савић, стручна сарадница у Комисији за спољну и трговинску политику, царине, саобраћај и комуникације Дома народа, Жељко Иванковић, стручни савјетник, и Мирослав Станишић, стручни сарадник у Комисији за спољне послове Представничког дома ПСБиХ, те Зоран Бркић, стручни сарадник у Сектору за односе са јавношћу ПСБиХ.

Дебату је пратио и велики број представника електронских и штампаних медија.

Кратким уводним излагањима стручну дебату су отворили предсједавајући Мирза Кушљугић и Стјепан Крешић, након чега се присутнима обратио **Ренцо Давиди** у име Делегације ЕУ у БиХ. На почетку је поздравио организовање ове дебате те изразио и захвалност г. Копачу на присуству. У свом излагању подвукао је значај енергетског сектора за развој сваке земље па тако и БиХ. Посебно је истакао потенцијале које БиХ посједује у области енергетике. Подсјетио је да је према посљедњем Извјештају о напретку БиХ остварила недовољне резултате у области енергетике. Такође је подсјетио на нефункционалност Електропреноса и неопходност да се што прије упостави његова пуна функционалност. Истакао је да је пред БиХ у области енергетског сектора пуно обавеза и да треба што је могуће брже радити на њиховом испуњавању. Додао је да су међународна заједница, а нарочито Европска унија, уложили пуно средстава у развој енергетског сектора у БиХ те подсјетио да је управо у току реализација пројекта ЕУ: "Израда законодавног оквира за електричну енергију у Босни и Херцеговини у складу са правном тековином Европске уније".

Јанез Копач је у својој презентацији изнио основне информације о успостављању и функционисању Енергетске заједнице. Истакао је да је Енергетска заједница била прва организације на територији бивше Југославије (осим Словеније, која је већ тада била у ЕУ, 2005) која је осим сарадње у енергетском сектору требало да помогне и регионалној сарадњи и зближавању земаља региона. Чланови ЕЗ су сада осим земаља региона и Молдавија и Украјина а статус посматрача имају Турска, Јерменија и Норвешка. ЕЗ је у погледу своје институционалне структуре и начина функционисања једна "мини Европска унија". Има свој Савјет министара, затим Сталну групу високих представника, Регулаторни одбор, Секретаријат, те форуме (за електричну енергију, за нафту, за гас, за социјална питања). Највећи дио буџета (95%) обезбјеђује Европска унија. Контрибуција БиХ је 0,22% или око 7.500 евра годишње. Временом су се надлежности ЕЗ шириле тако да данас покрива широк спектар питања: гас, електрична енергија, нафта, животна средина, заштита конкуренције и државна помоћ, обновљиви извори енергије, енергетска ефикасност, статистика.

Г. Копач је упознао присутне и са недавном одлуком Савјета министара ЕЗ који је први пут од свог постојања утврдио кршење Уговора о ЕЗ од Босне и Херцеговине у вези са њеним правним оквиром у сектору гаса. Додао је да су покренуте и друге процедуре против Босне и Херцеговине у вези са садржајем сумпора у горивима, као и због непоштовања директиве о енергетској ефикасности. Он је објаснио да је ЕЗ једна врста чекаонице за ЕУ и усвајање *acquisa* ЕУ у области енергије, како је то предвиђено уговором о ЕЗ, један је од кључних предуслова на путу ка чланству у ЕУ. У вези са Електропреносом, истакао је да нефункционисање те компаније може веома озбиљно угрозити сигурно снабдијевање електричном енергијом. Изразио је и своје разочарање због чињенице да Босна и Херцеговина још није доставила национални стратешки документ у сектору енергије, с обзиром да је то један од кључних предуслова за добијање средстава из ИПА фондова за област енергетике у наредном периоду (2014-2020).

У наставку је презентовао остварене резултате и обавезе које по појединим областима ЕЗ стоје пред Босном и Херцеговином у наредном периоду (у прилогу се налази комплетна презентација г. Копача).

Након излагања г. Копача услиједило је вријеме за питања и дискусију.

Мирза Кушљугић је похвалио презентацију г. Копача и посебно истакао дио који се односи на обавезу БиХ на преузимање *acquisa* Енергетске заједнице. Додао је да одређена институционална инфраструктура и стратешки документи морају постојати на државном нивоу. Г. Копача је питао, с обзиром да он добро познаје ситуацију у БиХ, које су могућности и начини да се ове критичне ствари барем мало поправе.

Јанез Копач је у одговору истакао да је, у вези са одређеним питањима, за БиХ рок за усвајање релевантне легислативе у складу са уредбама и директивама ЕУ до јуна наредне године, а крајем септембра или у октобру ће бити наредни састанак Савјета министара ЕЗ на којем ће се разматрати напредак у испуњавању обавеза. Додао је да су све земље доставиле националне стратешке документе (*Country Strategy Paper*), мада сви нису задовољавајућег квалитета. Даље, истакао је да се сада разговара о расподјели средстава ИПА за период 2014-2020. Најкасније до краја године ће о томе бити одлучено те БиХ и због тога мора дјеловати брзо ако не жели да остане без средстава ИПА-е у сектору енергетике.

Александра Пандуревић је истакла да је Република Српска усвојила велики дио легислативе из области енергетике, док то није случај у Федерацији БиХ. С тим у вези поставила је питање да ли је за Енергетску заједницу прихватљиво уколико би оба ентитета донијела хармонизоване прописе у складу са директивама и уредбама ЕУ. Даље је истакла да је Влада Републике Српске доставила захтјев Савјету министара БиХ да се

да сагласност да се електрична енергија из електрана чија се изградња планира на подручју средње Дрине рачуна као удио Италије у испуњавању њених обавеза у погледу квоте енергије из обновљивих извора до 2020. године. Ако се то оствари, онда Република Српска и БиХ не би биле у могућности да испуне своје обавезе у погледу енергије из обновљивих извора до 2020. Да ли то потенцијално може бити препрека за чланство БиХ у ЕУ, ако би били испуњени сви други услови за пријем?

Милорад Тушевљак је упитао да ли би усклађивање законодавства које би донијели ентитети у складу са Трећим енергетским пакетом могло бити прихватљиво за ЕЗ, да се на државном нивоу формира један ауторитет за област електричне енергије и гаса за потребе комуникације према вани, а да се све остало буде у надлежности ентитета.

Младен Иванковић Лијановић је упитао да ли ће средства ИПА за област енергетике, уколико их БиХ не добије, бити додијељена другим земљама те да ли друге земље, ако уложе у производњу енергије из обновљивих извора у БиХ, то могу рачунати као своју квоту.

У одговору на постављена питања г. **Копач** је нагласио да обавезе које за Босну и Херцеговину произлазе из Трећег енергетског пакета морају бити преузете на државном нивоу. Тако нпр. ДЕРК (или неко други) мора имати одређене надлежности у сектору гаса, или нпр. сертификати за енергетску ефикасност морају бити издати на нивоу државе. Босна и Херцеговина је добровољно ушла у чланство Енергетске заједнице и у сваком тренутку може изаћи, мада то искрено нико не жели. У вези са расподјелом ИПА средстава, рекао је да ће средства која Босна и Херцеговина евентуално изгуби свакако бити распоређена другим земљама. Што се тиче одлагања чланства у ЕУ због неиспуњавања обавеза у погледу енергије из обновљивих извора, нагласио је да је то питање за ЕУ, али је и додао да је сигуран да ЕУ неће дозволити чланство никоме уколико постављене обавезе не буду испуњене.

Други дио стручне дебате почео је презентацијом проф. др **Нијаз Диздаревића**, савјетника у Енергетском институту "Хрвоје Пожар" из Загреба и повременог старијег експерта за техничка питања на пројекту ЕУ "Израда законодавног оквира за електричну енергију у Босни и Херцеговини у складу са правном тековином Европске уније". У својој презентацији г. Диздаревић је упознао присутне са обавезама које стоје пред Босном и Херцеговином на путу усклађивања законодавства у области енергетике са законодавством ЕУ. (Комплетна презентација г. Диздаревића налази се у прилогу).

Након излагања г. Диздаревића услиједио је нова дискусија. **Неђо Капетина**, бивши савјетник министра спољне трговине и економских односа БиХ а сада представник невладиног сектора, указао је на проблеме које Босна и Херцеговина има у погледу испуњавања обавеза преузетих прихватањем Уговора о ЕЗ. Додао је да подржава чланство БиХ у ЕЗ али сматра да је потребно да се у БиХ направи анализа у погледу

могућности испуњавања преузетих обавеза. Сматра да је упитно да ли БиХ може испунити све преузете обавезе као нпр. у погледу енергетске ефикасности или обновљивих извора енергије итд. Реално, БиХ има потенцијал једино на пољу хидроенергије, али је до сада у тој области веома мало урађено. Једна таква анализа би морала уважити реалност у Босни и Херцеговини и дати одговор како БиХ даље може учествовати у ЕЗ.

Мирсад Салкић је истакао да БиХ мора испунити преузете обавезе јер су оне предуслов за чланство у Европској унији. Зато се сви у БиХ морају усредсредити на испуњавање обавеза. Истина, свјестан је да ће то бити тешко, али другог начина нема ако се жели ићи напријед.

Јанез Копач је истакао да је ЕЗ основана на десетогодишњи период, до 2016. године, те да је Савјет министара донио одлуку о новом продужењу, за наредних десет година, до 2026. Босна и Херцеговина није била против те одлуке. Додао је да је чланство у ЕЗ заправо један од захтјева Европске уније у процесу европских интеграција БиХ.

Бошко Кењић из Министарства спољне трговине и економских односа БиХ осврнуо се на обавезе које произлазе из директиве о садржају сумпора у гориву. Истакао је да би БиХ сада након приватизације нафтне индустрије требало да покрене иницијативу за утврђивање новог рока у којем БиХ треба да испуни обавезе из те директиве. Поставио је и конкретно питање у вези са условом за реализацију пројекта Јужног тока који пролази кроз земље чланице ЕЗ, те посебно његовог крака кроз Републику Српску.

Јанез Копач је рекао да се увијек може преговарати о испуњавању обавеза у погледу сумпора, али то земља чланица ЕЗ треба да иницирају. Дакле, теоретски је то могуће, али је изразио велику сумњу да ли би то остале земље прихватиле. У вези са питањем Јужног тока, истакао је да се ради о значајном пројекту за који је потребно ријешити питања правне, економске и политичке природе, те да ће бити потребно још много енергије да би се остварио. Даље је нагласио да без поштовања Трећег енергетског пакета, односно процедура унутар Европске уније, неће бити ни реализован овај пројекат. У погледу реализације крака Јужног тока кроз Републику Српску, истакао је да он треба да буде одобрен од регулатора у Босни и Херцеговини, чиме ће се потврдити да је он у складу са регулативом из Трећег енергетског пакета. Без уважавања обавеза које произлазе из Уговора о ЕЗ, пројекат неће моћи добити банкарску подршку.

Нијаз Диздаревића је дао свој коментар у вези са питањем о пројекту Јужног тока и статуса Босне и Херцеговине кад је у питању овај пројекат. Нагласио је да је ова дебата добра прилика да се помене Јужни ток у контексту Трећег пакета, односно директива Европске уније о унутрашњем тржишту електричне енергије. Истакао је проблем раздвајања оператора преносног система, те кад је ријеч о новом инфраструктурном објекту, могуће је раздвајање оператора преносног система само на власничком нивоу.

Јужни ток, односно инвеститор у Јужни ток и она фирма која жели да оперира тај цјевовод, мора бити сертификовани оператор преносног система по свим захтјевима Трећег пакета, што значи да се та фирма не смије бавити компетитивним дјелатностима. Истакао је да у Босни и Херцеговини, на територији Републике Српске, постоји изражена јака жеља за том инвестицијом, али да недостаје неколико битних карика у контексту Трећег пакета: закон на државном нивоу, сертификација оператора и испуњавање услова за инвеститора из треће земље.

Мубера Бичакчић је истакла да је кључни узрок неиспуњавања обавеза БиХ искључиво политичке природе. Навела је шта сматра за приоритете у енергетском сектору у БиХ. Прво је навела деблокаду рада Електропреноса БиХ. Потребно је да Електропренос направи план инвестирања како ми се могла деблокирати средства која се налазе на рачуну ове компаније, како је договорено на састанку у Бриселу у новембру 2012. године. Друго је питање (не)успостављања интерног тржишта гаса у БиХ, због чега је Савјет министара Енергетске заједнице донио одлуку којом се констатује да БиХ крши уговор и задаје се рок до јуна 2014. за испуњавање преузетих обавеза. Нагласила је да то треба урадити законом на државном нивоу с обзиром да се ради о регулисању прекограничног транспорта гаса који је заједно са међуентитетским транспортом у надлежности БиХ. И треће је акциони план БиХ у области обновљиве енергије који у складу са преузетом директивом ЕУ мора бити донесен на нивоу државе како би се дефинисале мјере за испуњавање задатог циља од 40% за удио обновљиве енергије у потрошњи електричне енергије до 2020. године. На крају је поставила и конкретно питање да ли БиХ, уколико усвоји регулативу из Трећег енергетског пакета, може постати водећа уговорна страна у примјени Уговора о ЕЗ у области електричне енергије?

Јанез Копач је истакао да је то могуће, међутим додао је да су и друге земље, попут Србије, Црне Горе или Македоније веома активне у испуњавању својих обавеза, тако да је реално тешко очекивати да се то заиста и деси, да БиХ постане водећа страна у примјени Уговора о Енергетској заједници.

Санела Покрајчић, члан Регулаторне комисије за енергију у ФБиХ (ФЕРК), осврнула се на презентацију г. Диздаревића која се односи на усклађивање БиХ законодавства са законодавством ЕУ а посебно на дио у којем се каже да ће производња електричне енергије након 01. 01. 2015. године бити потпуно дерегулисана. С тим у вези поставила је и конкретна питања. Зашто у предлогу консултаната који раде на Закону о електричној енергији у ФБиХ стоји да је у надлежности ФЕРК-а израда методологије и утврђивање трошкова угљена до потпуне дерегулације производње, узимајући у обзир да је предвиђено да закон ступи на снагу 01. 01. 2015. године? Уколико је производња у потпуности дерегулисана, тј. на тржишту, која је сврха утврђивања методологије за универзалног снабдјевача? Зар тржишна цијена енергије није та коју универзални снабдјевач користи када је производња дерегулисана?

У одговору, **Нијаз Диздаревића** је у вези са тренутним проблемом регулисања цијене угља за потребе електричне енергије у Федерацији БиХ, рекао да та ситуација вриједи до

тренутка док производња електричне енергије не постане као дјелатност тржишна категорија. Преузимањем трећег пакета, проблем цијене угља више неће бити проблем енергетског регулатора, већ регулатора заштите тржишне конкуренције. Даље је дао објешњење за универзално снабдијевање електричном енергијом, ко су корисници те начин избора универзалног снабдјевача.

Информацију сачинио: Ненад Пандуревић, секретар Комисије за спољну и трговинску политику, царине, саобраћај и комуникације Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.

Дебата је завршена у 13.45 часова, након чега је услиједио ручак за све учеснике у ресторану Парламентарне скупштине БиХ.

Председавајући
Комисије за спољне послове
Представничког дома

др Мирза Кушљугић

Први замјеник председавајућег
Комисије за спољну и трговинску политику,
царине, саобраћај и комуникације
Дома народа

Стјепан Кршић

Доставити:

- Комисији за спољну и трговинску политику, царине саобраћај и комуникације Дома народа,
- Комисији за спољне послове Представничког дома,
- Посланицима у Представничком дому ПСБиХ: Александри Пандуревић, Анти Домазету и Нермини Заимовић-Узуновић,
- Сектору за међународне односе и протокол
- а/а